

balance sheet accounting and control over the customer-furnished raw materials for the manufacturer.

Keywords: off-balance sheet accounting, off-balance sheet account, customer-furnished raw materials (materials).

УДК [330.322:330.101.541](477)

Доц. Н.І. Біляк, канд. екон. наук –
Львівський національний аграрний університет

АНАЛІЗ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ЧИННИКІВ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ УКРАЇНИ

Основну увагу приділено питанню оцінки макроекономічних чинників інвестиційного клімату України та аналізу їх динаміки за останній період. Проаналізовано дефіцит державного бюджету, величину державного боргу, обсяг виробництва ВВП, рівень інвестицій та інші макроекономічні показники.

Ключові слова: інвестиційний клімат, дефіцит бюджету, державний борг, інвестиції, ВВП, імпорт, експорт.

Постановка проблеми. Після зміни економічної системи на початку 90-х років, підприємства постсоціалістичної України не усвідомлювали як жити і виживати в нових економічних умовах. Лише одну істину моментально засвоїли підприємливі керівники, яка полягала в тому, що потрібні гроші. Якщо є грошові засоби, їх можна вкладати в основні й обігові фонди, запроваджувати нові досягнення техніки і технології. Однак тут виникає інше питання: де взяти гроші, як привабити їх на підприємство?

На жаль, значно ускладнила ситуацію щодо залучення інвестиційного капіталу невміла та невдала інвестиційна політика країни, яка поруч із втраченою виробничих зв'язків та гіперінфляцією призвела до серйозної економічної кризи, яка охопила всі сфери економічної діяльності, і спричинила інвестиційну кризу, вихід з якої є дуже важкою справою. Сьогодні, незважаючи на зростання економічного потенціалу, Україна у провідних міжнародних рейтингах посідає одне з останніх місць, дрейфуючи в межах "В", "В+", що відповідає низькому припливові капіталу в державу [4]. В умовах низької інвестиційної активності іноземних компаній та високого рівня потреби економіки у залученні капіталу, особливої актуальності набуває питання оцінювання інвестиційного клімату як одного з критеріїв ефективності державного управління в сфері економіки, зовнішнього іміджу держави, її здатності піднімати та вирішувати проблеми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У провідних економічних виданнях широко обговорюють і глибоко вивчають проблеми інвестування, зокрема: І. Бланк, Б. Губський, А. Пересада, С. Захарін, М. Лесечко та А. Чемерис. Аналіз наукових досліджень у цій галузі свідчить, що позитивний інвестиційний клімат є основною передумовою активізації інвестиційної діяльності в Україні.

Постановка завдання. У цьому дослідженні ми зробили спробу проаналізувати макроекономічні показники як основні чинники формування інвестиційного клімату України.

Виклад основного матеріалу. Інвестиційний клімат – це узагальнена характеристика сукупності соціальних, економічних, організаційних, право-

вих, політичних та соціокультурних передумов, що визначають привабливість і доцільність інвестування в ту чи іншу господарську систему.

Оцінку інвестиційної привабливості країни проводять на основі розрахунку низки макроекономічних показників. Загалом у світовій практиці прийнято для аналізу інвестиційного клімату залучати близько 40 показників, найпоширенішими з яких є: дефіцит державного бюджету, показники обслуговування державного боргу, обсяг валового внутрішнього продукту, показники експорту та імпорту товарів та послуг [4].

Аналізуючи дефіцит державного бюджету, треба зазначити, що за оцінками експертів, його співвідношення у відсотках до ВВП не повинно перевищувати 2,6 % [2]. Як видно з рис. 1, протягом 1998-2008 рр. величина дефіциту державного бюджету не виходила за межі допустимого. Однак у 2004 р. величина співвідношення валового продукту і дефіциту державного бюджету перевищила його допустиму величину на 0,6 %, що безумовно свідчило про тимчасове погіршення критеріїв інвестиційної привабливості.

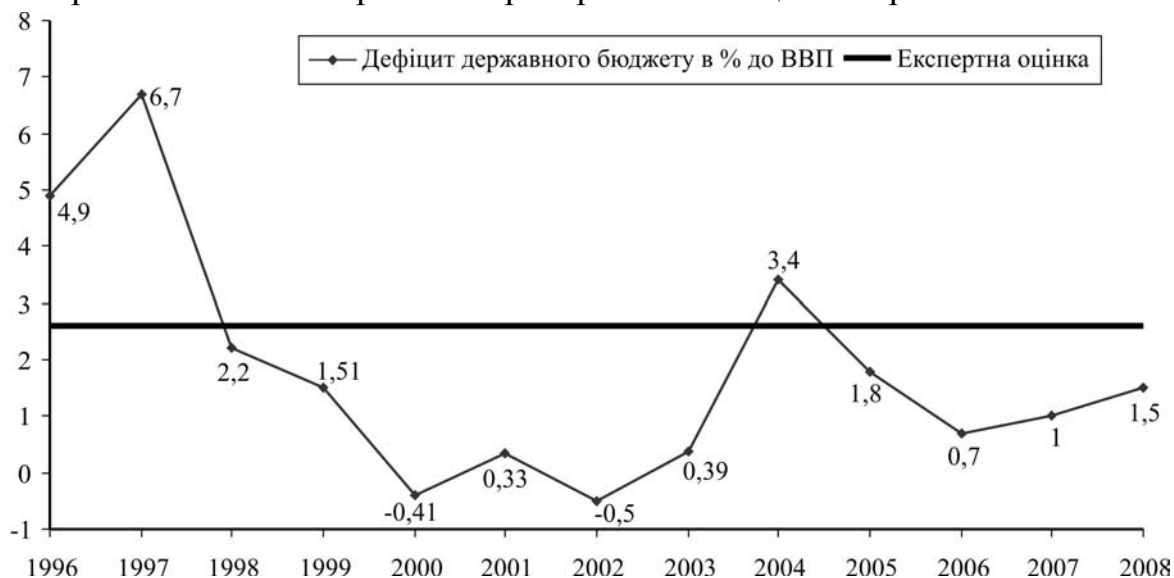

Рис. 1. Зміна співвідношення дефіциту державного бюджету і ВВП за 1999-2008 рр. (джерело: розраховано на основі даних Держкомстату України)

Щодо державного боргу, то згідно з даними Міністерства фінансів України, станом на 31 грудня 2008 р. він зупинився на позначці 130,7 млрд грн, що на 59,4 млрд грн більше, ніж на кінець 2007 р. У доларовому еквіваленті сума державного боргу України на кінець 2008 р. збільшилася на 40 % або 7,03 млрд дол. США. Зокрема, зовнішня державна заборгованість України в 2008 р. досягла 11,2 млрд дол. США, що становить 65,8 % загального обсягу боргу [1].

Основним показником, який характеризує державний борг України як фактор інвестиційної привабливості, є рівень обслуговування боргу. Він визначається як співвідношення валового державного боргу до величини валового внутрішнього продукту.

Аналіз показав, що незважаючи на постійне зростання суми державного боргу загалом та в розрахунку на одну особу, його сума не перевищує критичної межі (60 % валового внутрішнього продукту) та співвідношення державного боргу та ВВП має позитивну тенденцію до скорочення. Все це свідчить про зростання платоспроможності України та характеризує її інвестиційний клімат з позитивного боку.

Табл. Аналіз показників обслуговування державного та зовнішнього боргу України за 1999-2008 рр. (Джерело: розраховано на основі даних Держкомстату України)

Показники	Роки					
	1999	2004	2005	2006	2007	2008
Державний борг у відсотках до ВВП	38,6	19,6	14,3	12,1	9,9	13,8
Державний борг України в розрахунку на одну особу, дол. США	244,5	268,8	266,6	280,9	304,3	368,2
Державний зовнішній борг у відсотках до ВВП	29,6	13,5	10,0	9,1	7,4	9,1
Співвідношення державного зовнішнього боргу та обсягу річного експорту, %	57,2	23,2	21,5	21,4	18,2	14,2

Оцінюючи динаміку інших відносних показників рівня обслуговування державного боргу, варто зазначити, що вони також протягом аналізованого періоду зменшуються. Таке скорочення зумовлене насамперед зростанням темпів виробництва валового внутрішнього продукту та нарощуванням обсягу річного експорту.

Обсяг ВВП та темпи його зростання є основними макроекономічними показниками, які свідчать про стан економічного розвитку будь-якої країни. Аналіз виробництва валового внутрішнього продукту України показав, що у 2009 р. номінальний обсяг ВВП зріс, порівняно з 2008 р., на 31,8 %, а реальний – на 2,1 %. Позитивний рівень зростання ВВП дає змогу інвесторам прогнозувати в перспективі розширення ринку для його продукції, хоча зазначимо, що він набагато нижчий, ніж у попередні п'ять років.

Як фактор інвестиційної привабливості країни потрібно розглядати також рівень купівельної спроможності споживачів, який визначається як ВВП в розрахунку на одну особу. Хоча в Україні значення цього показника за останні десять років також зросло майже у десять разів (рис. 2), однак, порівняно з іншими країнами Європи, рівень ВВП, що припадає на одного мешканця України, ще занадто низький.

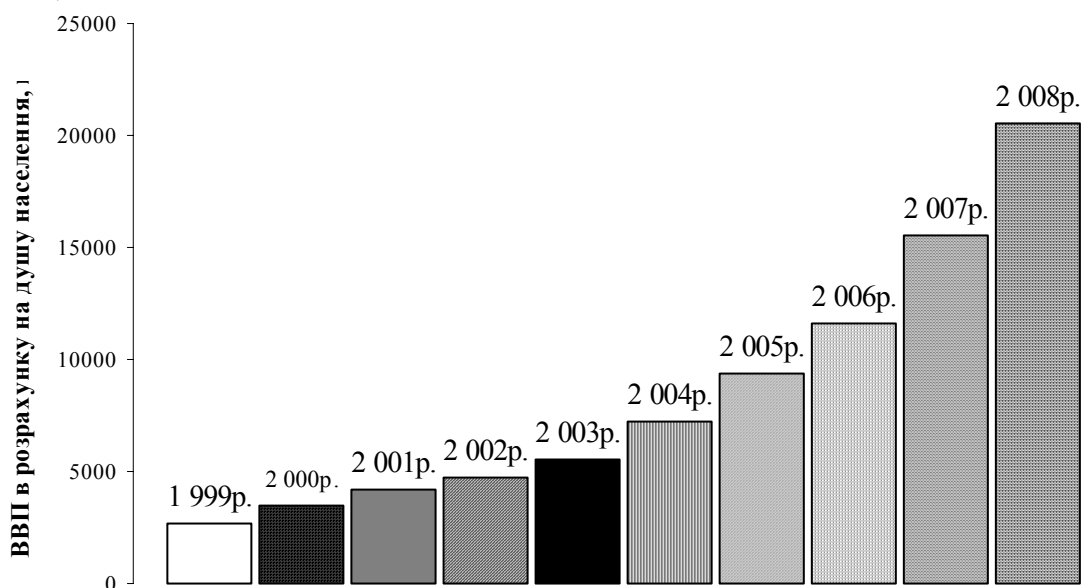

Рис. 2. Динаміка виробництва ВВП на одного мешканця України за 1999-2008 рр. (Джерело: розраховано на основі даних Держкомстату України)

Важливим показником, що стосується обсягу експорту та імпорту товарів, та найбільш вагомим в оцінюванні інвестиційного клімату України, є показник чистого експорту, тобто різниця між експортом та імпортом товарів і послуг. Протягом аналізованого періоду темпи росту експорту та імпорту товарів і послуг нарощувались, однак імпорт збільшувався в 1,5 раза швидше. Таким чином, сальдо у 2008 р. було від'ємним і становило -13,3 млрд дол. США, що безумовно з негативного боку характеризує інвестиційний клімат країни (рис. 3).

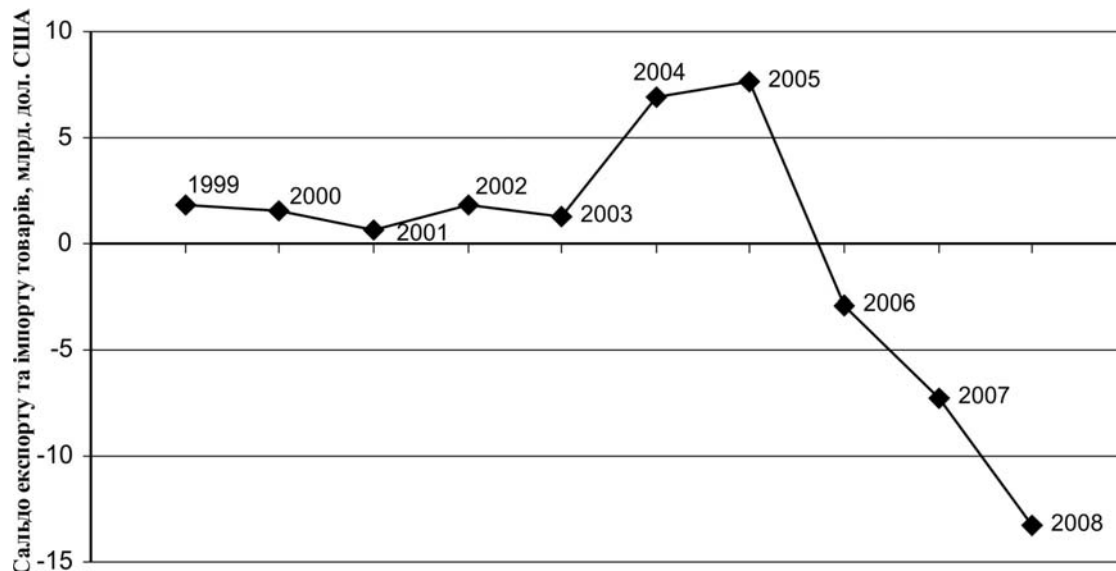

Рис. 3. Зміна сальдо експорту та імпорту товарів та послуг за 1999-2008 рр.
(джерело: розраховано на основі даних Держкомстату України)

Індикатором інвестиційної привабливості держави виступає також група показників, які характеризують рівень розвитку інвестиційного ринку. Основним серед таких показників є норма (рівень) інвестицій, що визначається як обсяг інвестицій у відсотках до ВВП.

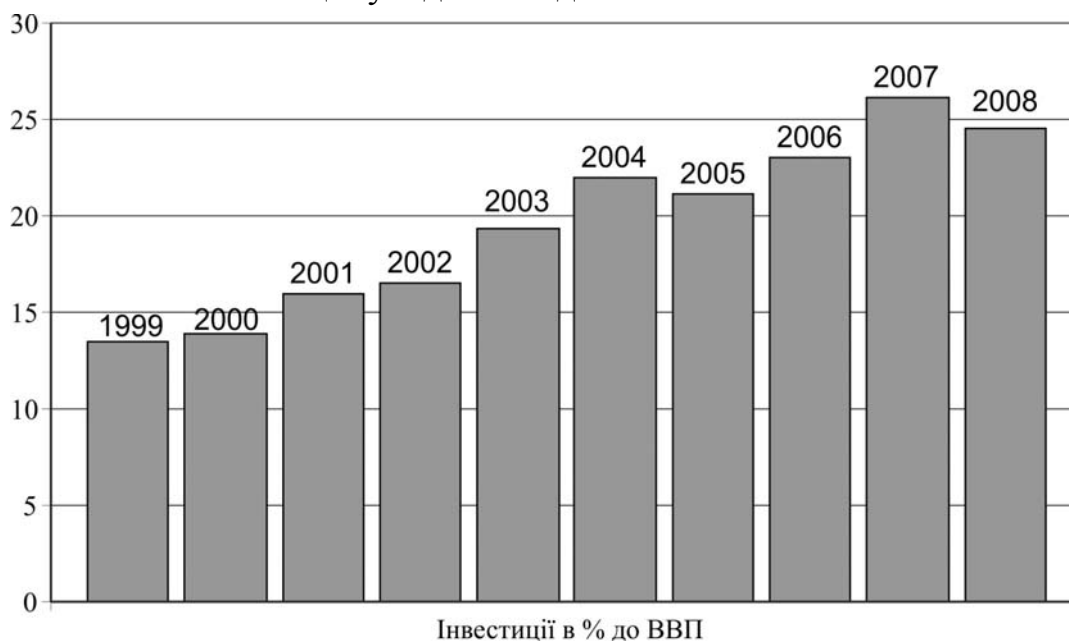

Рис. 4. Динаміка рівня інвестицій в Україні за 1999-2008 рр.
(джерело: розраховано на основі даних Держкомстату України)

Для економічної системи, яка прагне до значних економічних змін, значення цього показника необхідно підвищувати хоча б до 25-30 %. Дослідження динаміки рівня інвестицій за останні десять років (рис. 4) показало, що протягом 2001-2008 рр. його значення перебувало у допустимих межах, а загалом цей показник має чітку тенденцію до зростання.

Важливим чинником, який впливає на формування та функціонування ефективного інвестиційного середовища на макроекономічному рівні, є обсяг надходження в економіку країни прямих іноземних інвестиційних надходжень. Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) не тільки безпосередньо стимулюють розвиток виробництва, а й виступають своєрідним каталізатором інвестиційної привабливості, на який орієнтуються інші потенційні інвестори.

Збільшення обсягу надходження іноземних інвестицій є, безумовно, позитивним явищем, однак їх сума, яка надійшла в Україну протягом 2008 р., в розрахунку на одну особу становить лише 775,3 дол. США, що значно менше, порівняно з іншими розвиненими країнами.

Висновки. Таким чином, аналіз основних макроекономічних показників показав, що зниження рейтингу України на світовому інвестиційному ринку не має вагомих причин, оскільки майже всі макроекономічні показники перебувають у межах норми та мають позитивну тенденцію до зростання. Тому причини негативного інвестиційного іміджу України потрібно шукати в інших чинниках.

Інвестиційно привабливою українська економіка буде лише тоді, коли, насамперед, стабілізується фіскальне регулювання інвестиційної та іншої господарської діяльності, а також коли умови господарювання відповідатимуть загальноприйнятим економічним законам та принципам. Окрім того, важливою перешкодою на шляху інвестиційних ресурсів в Україну є непрозорість державної регуляторної системи та бюрократизм.

Україна як молода самостійна держава повинна довести собі та всьому світу свою здатність самостійно вести господарство, раціонально використовувати наявні ресурси та здійснювати процес нагромадження капіталу. А це, своєю чергою, стане самим вагомим фактором покращення її інвестиційного іміджу.

Література

1. Аналітичні матеріали щодо державного боргу. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=224494.
2. Барановський О.І. Фінансова безпека : монографія / О.І. Барановський. – К. : Вид-во "Фенікс", 1999.
3. Садеков А.А. Инвестиционная привлекательность предприятия (методология и методика оценки) : монография / А.А. Садеков, Н.А. Лисова. – Донецк : Изд-во Дон.ГУЭТ им. М. Туган-Барановського, 2001. – 270 с.
4. Тринько Р.І. Діагностика інвестиційних процесів в аграрній сфері: теорія, методика, практика : монографія / Р.І. Тринько, Н.І. Біляк. – Львів, 2006. – 230 с.
5. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/zd/zd_rik/pi_07_u/html.

Біляк Н.И. Анализ макроэкономических факторов инвестиционного климата Украины

Особое внимание уделено вопросу оценки макроэкономических факторов инвестиционного климата Украины и анализу их динамики за последнее время. Про-

анализирован дефицит государственного бюджета, размер государственного долга, размер ВВП, уровень инвестиций и другие макроэкономические показатели.

Ключевые слова: инвестиционный климат, дефицит бюджета, государственный долг, инвестиции, ВВП, импорт, экспорт.

Biliak N.I. Analysis of macroeconomic factors of investment climate of Ukraine

The special attention is spared to the question of estimation of macroeconomic factors of investment climate of Ukraine and analysis of their dynamics for last period in the article. The deficit of the state budget, size of national debt, production of GDP, level of investments and other macroeconomic indexes was analyzed.

Keywords: investment climate, deficit of budget, national debt, investments, GDP, import, export.

УДК 338.658

Доц. М.Т. Бець, канд. екон. наук;

магістрант М.І. Матківська – Львівський ДІНТУ ім. В'ячеслава Чорновола

ОСОБЛИВОСТІ ЦІНОВОЇ ПОЛІТИКИ В СФЕРІ ОРЕНДИ КОМЕРЦІЙНОЇ НЕРУХОМОСТІ НА ПРИКЛАДІ МІСТА ЛЬВОВА

Проаналізовано особливості ціноутворення в ринкових умовах, організацію формування орендної плати на ринку комерційної нерухомості міста, визначено основні фактори, що впливають на процес ціноутворення сфери послуг на прикладі міста Львова, запропоновано та обґрунтовано метод визначення ціни оренди комерційної нерухомості.

Ключові слова: орендна плата, політика ціноутворення, фактори ціноутворення, комерційна нерухомість міста, сфера послуг.

Постановка проблеми. В умовах формування ринкових відносин в Україні визначення оптимальної маркетингової цінової стратегії підприємства є ключовим фактором прибуткової діяльності підприємства та досягнення конкурентних переваг на ринку. Більшість вітчизняних підприємств, що зайняті в сфері комерційної нерухомості, намагаючись максимізувати прибуток, не приділяють належної уваги комплексу маркетингових заходів для вибору маркетингової стратегії ціноутворення. Це, своєю чергою, призводить до нехтування думки споживачів, ігнорування їхніх потреб та збільшення витрат на збут у процесі надання послуг.

У процесі формування системи вибору та обґрунтування оптимальної ціни оренди комерційної нерухомості в межах міста Львова спостерігається неузгодженість взаємозв'язку суб'єктів ринку через відсутність необхідних механізмів регулювання цього процесу, тому проблема формування ефективної методики ціноутворення щодо оренди комерційної нерухомості залишається актуальною в ринкових умовах.

Аналіз дослідження. Неузгодженість нормативно-законодавчої бази та методики визначення ціни оренди комерційної нерухомості створюють проблему формування єдиної ефективної системи визначення елементів орендної плати підприємств у сфері послуг та встановлення обґрунтованої орендної ставки на прикладі міста Львова.

Проблеми ціноутворення у сфері послуг аналізували Є. Живко, Я. Литвиненко, О. Пащук та ін. Вони дослідили такі питання: методично-ор-